

Transcript van de ENHANCE Podcast-afl levering: Het aanleren en faciliteren van deelname en inspraak van leerlingen in online cursussen

Opgenomen door: Farnebo

Invoering Jonathan: Hallo en welkom bij de Enhance-podcast. Een podcast die we maken als onderdeel van het Europese project. **Uitbreiden** Een project met de nadruk op **populaire onderwijspedagogie** ken het volkseducatiewerk in heel Europa, waar we met name in geïnteresseerd zijn. **deelname** of de mogelijkheid voor de student om invloed uit te oefenen op zijn of haar studie en rol binnen het volwassenenonderwijs. Vandaag heb ik drie docenten van de Färnebo Volkshogeschool bij me.

Presentatie van de docenten

Martin: Mijn naam is Martin Gustafsson en ik werk met de cursus genaamd "**Bosbouwtuinen in de praktijk**". Ja, dat is de korte versie. Precies.

Jonathan: Dat is meer dan genoeg. Mijn?

Mijn: Ja, mijn Englund en ik werken samen aan de cursus. "**Kleinschalige ecologische teelt**".

Lars: Lars Igeland, en de afgelopen jaren heb ik veel met de cursus gewerkt. "**Het toekomstige land**" waar we reizen en kijken naar de **groene industriële transitie** in Noord-Zweden en de gevolgen daarvan.

Beschrijving van de cursussen

Jonathan: Ja, maar bedankt allemaal. Ik denk dat we daar een beetje mee moeten beginnen, dat jij ons wat meer vertelt over je cursussen, en dan kunnen we met jou beginnen, Martin. We gaan in dezelfde volgorde verder. Vertel eens over de cursus waar je aan werkt. Wat voor cursus is het? Hoe lang bestaat hij al? Wie volgt hem? Waarom?

Martin: Ja, zoals gezegd heet de cursus "Bosbouw in de praktijk" en is het een cursus waarin je leert hoe je een **eetbaar ecosysteem ontwikkelen** Zoals we het gewoonlijk noemen. Het is een cultivatiecursus met de nadruk op **vaste planten** waar je leert om fruit, bessen, noten en meerjarige groenten te kweken op een manier die functioneert als een ecosysteem, dus een op ecosystemen geïnspireerde vorm van teelt. En het is een cursus die plaatsvindt op **50% afstand met fysieke bijeenkomsten** En de opzet is zodanig dat we voor de meeste bijeenkomsten op locatie in Stjärnsund afspreken, waar ik woon en dat ongeveer vijftig kilometer van Österfärnebo ligt. En een groot deel van de cursus draait erom dat we, hoe zal ik het zeggen, op locatie afspreken en verschillende dingen doen. **praktische elementen** Zoals excursies en veldbezoeken, maar ook verdieping in de theorie. Daarna gaan de deelnemers naar huis en krijgen ze de opdracht om deze dingen thuis op locatie te

Co-funded by
the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld.

doen. Zo heeft iedereen op de een of andere manier zijn of haar eigen ervaringen. **eigen project** waarbij ze werken aan het creëren van een bostuin of een andere vorm van teelt, en waarbij de cursus hen vervolgens voortdurend de opdracht geeft om op verschillende manieren met deze plek of dit project te werken. En dat zijn inderdaad de praktische zaken tijdens de fysieke bijeenkomsten, en daarna gaan ze naar huis om opdrachten te maken, en dan hebben we ook nog... **digitale vergaderingen één keer per week** waar we elkaar drie uur lang digitaal ontmoeten, waar lezingen worden afgewisseld met groepsdiscussies gebaseerd op de opdrachten waaraan de deelnemers hebben gewerkt, of op het studiemateriaal waaraan de deelnemers hebben gewerkt, zodat ze in groepen worden verdeeld waarin ze ook **elkaars projecten volgen**. En de cursus wordt nu al, nou ja, hoe lang is het ook alweer, vijf of zes jaar in deze vorm gegeven, terwijl ik al tien jaar met vergelijkbare cursussen werk.

Jonathan: Hm. Misschien nemen we daar genoeg mee, dan kunnen we later terugkomen op de vraag wie de cursus volgt; dat is een interessante vraag, maar we kunnen daar eens over praten en de verschillende cursussen hier een beetje vergelijken. Kun je iets meer vertellen over die cursus waar jij mee werkt?

Mijn: Mm. Absoluut. "Kleinschalige ecologische teelt", dat gaat, zoals de naam al doet vermoeden, over leren om **ecologisch verbouwen** met de nadruk op de bodem en duurzame teelt. Veel aandacht voor het milieu, dus wij **volg het jaar** Tijdens de cursus. Het is een cursus die voor 50% digitaal is, maar we hebben ook een aantal fysieke bijeenkomsten gedurende het jaar. De cursus is opgedeeld in segmenten. We ontmoeten elkaar de eerste keer fysiek om te bespreken waar dat segment over gaat. Vervolgens doen we een aantal praktische opdrachten, waarna de deelnemers de opdrachten digitaal vanuit huis verder kunnen uitwerken. We ontmoeten elkaar ook minstens één keer per week digitaal, waarbij colleges en discussies, verslagen van huiswerkopdrachten, worden afgewisseld. Zo volgen we het hele jaar door de cursus. **Oktober tot september** zodat we alle elementen gedurende het groeiseizoen kunnen volgen. En we hebben bijeenkomsten op de Volkshogeschool van Färnebo of op **Alsike Tuin** waar we de praktische aspecten van het runnen van een grotere teelt leren. De cursus is dus zowel geschikt voor diegenen die wat meer willen gaan telen als voor diegenen die... **zelfredzaamheid** maar ook als je geïnteresseerd bent om te beginnen met **groenten verkopen**.

Jonathan: Hoe vaak zien jullie elkaar fysiek?

Mijn: Er zijn er ongeveer **acht fysieke bijeenkomsten** gedurende het jaar.

Jonathan: En de cursus duurt ongeveer een kalenderjaar. Klopt dat?

Mijn: Mm. Mm. M. Mm. Dankjewel. Ja.

Jonathan: Lars, wil je iets zeggen over "The Future Land"?

Lars: ik heb heel lang op de school gewerkt met reizende cursussen en dergelijke. Momenteel hebben we geen voltijd cursussen, maar we hebben wel de cursus "Het Land van de Toekomst"; die is een keer met 25% van de studentenpopulatie gegeven, een keer met 50%, en we hebben ook een bijbehorende cursus een semester lang voltijd gegeven, waarbij we op reis zijn geweest. **Noord-Zweden en Sápmi** om de industriële transitie te onderzoeken. Er gebeurt veel, ik bedoel, nieuwe staalfabrieken die op waterstof gaan draaien in Boden, en u kent de batterijfabriek van Northvolt in Skellefteå en vele andere projecten van dit soort. We hebben beide grote industriële projecten en vele andere in Noord-Zweden bezocht. **busreis** die we samen volgen tijdens deze cursus, die vergelijkbaar is met de **kern van de cursus** wanneer we samen reizen **voortien dagen** Vervolgens hebben we één avond per week een online bijeenkomst. We ontmoeten elkaar, luisteren naar lezingen en bereiden ons voor op de reis hierheen. En daarna hebben we ook nog... **leesgroepen** waarbij we in een groep samen bespreken wat je hebt gelezen en wat je hebt geleerd tijdens deze colleges en tijdens de reis. En daarna werk je veel na de reis met **deze kennis doorgeven** Voor andere mensen hebben ze bijvoorbeeld fanzines gemaakt, tijdschriften, web-tv, podcasts en allerlei andere projecten.

Jonathan: Oké, maar ik moet je een vraag stellen, Lars. Een cursus over industriebeleid en regionaal beleid, is daar interesse in?

Lars: Ja, dat is het geval geweest. **grote belangstelling** Dit heeft te maken met het feit dat deze investeringen een zeer groot aandeel hebben. **impact op de natuur** In Noord-Zweden spelen er zowel nieuwe mijnen, grote veranderingen in de steden met kazernedorpen en de daarmee samenhangende problemen een rol. Dus in Noord-Zweden is dit een enorm probleem, en ook binnen de rest van het land. **milieubeweging** In Zweden wordt hier steeds meer over gesproken. Tijdens de cursus kom je al snel ook in aanraking met bosbouw, omdat je... **kaalkap van bossen** In Zweden, waar je, als je door Noord-Zweden reist, ziet dat er bijna overal kaalgekapt gebieden zijn. En we werken ook nauw samen met de **Krijgen** waar de rendierhouderij en de hele Sami-cultuur ernstig worden beïnvloed door deze geplande mijnen, kaalslag en dergelijke. Dat is ook iets waar ik in Zweden veel belangstelling voor zie, dat mensen zich steeds meer bewust worden van het feit dat we een **inheemse bevolking** Ook in Zweden, waar ze misschien nog niet van op de hoogte waren, en er is de laatste jaren veel over geschreven en er zijn films over gemaakt, dus ik denk dat dat ook heeft bijgedragen aan de toegenomen interesse.

Jonathan: Een vraag voor jullie, My en Martin. Jullie werken allebei met cultivatie. Kunnen jullie dat samen even toelichten? Wat is de **verschil tussen uw cursussen** Zijn het compleet verschillende opleidingen? Kunt u dat even toelichten?

Martin: ik denk dat het grote verschil is dat My's cursus zich richt op **eenjarige groenten** en mijn cursus richt zich voornamelijk op **vaste planten**, bomen, struiken en—**Mijn:** Mm.

Martin: Hoewel er — we behandelen allebei meerjarige groenten in onze cursussen, maar ik denk dat we een soort van **gemeenschappelijke fundamentele visie**. Dit is een soort ecologisch fundamenteel standpunt. Wat zou jij daarvan vinden?

Mijn: Ja, precies. Ik heb daar ook specifiek over nagedacht met betrekking tot eenjarige en meerjarige planten, maar het is absoluut met elkaar verweven. En ik vind het leuk dat je hoort dat veel mensen de ene cursus hebben gevolgd en vervolgens de andere, en andersom, dus we vullen elkaar aan.

Jonathan: Mijn indruk is dat de belangstelling voor de teelt in de afgelopen tien jaar in Zweden is toegenomen. **exponentieel toegenomen**. Dat is mijn afbeelding. Deel je die afbeelding ook? Valt die op bij je werving?

Martin: Ja. Ja, we hebben een **hoge applicatiedruk**. Voor onze cursus zijn er doorgaans tussen de tachtig en honderd aanmeldingen.

Jonathan: Hoe zit het met "kleinschalige ecologische teelt"?

Mijn: Ja, hetzelfde. Er is een **enorme druk** om te leren hoe je moet cultiveren. Er zijn dus ook veel aanmeldingen voor deze cursus. Ja, het is erg groot. Het is als een lopend vuur gegroeid, denk ik. Heel leuk natuurlijk.

Jonathan: Wie zijn de deelnemers? Ja, interessant allemaal. Waar jullie in jullie cursussen mee werken. Jullie cursussen lijken meer op elkaar dan op deze cursus waar jij aan werkt, Lars. Maar er is wel een **gemeenschappelijk thema**, neem ik aan. Het is nog steeds zo met **duurzame ontwikkeling** op de een of andere manier. We kunnen op deze vragen ingaan. Wie zijn de studenten in jouw cursussen? Nou, My, kun je ons iets vertellen over de deelnemers aan "Kleinschalige ecologische teelt"? Wie zijn dat?

Mijn: We hebben doorgaans een vrij divers cursistenbestand, juist omdat het het leren van elkaar vergemakkelijkt als er verschillende basiskennisniveaus en uiteenlopende expertise aanwezig zijn. **verschillende wensen**. Het hangt er ook vanaf wat je zelf uit de cursus wilt halen. Het is dus een heel diverse groep mensen van alle leeftijden en achtergronden, van mensen met een kleine tuin tot mensen met meerdere hectares grond. Heel divers, zou ik zeggen, en mensen vinden het leuk.

Jonathan: Waar wonen die mensen? In het hele land?

Mijn: Ja, veel in de omgeving van Uppsala-Stockholm, dus dicht bij de school en natuurlijk ook bij Alsike. Maar de verste die we dit jaar hebben, komt uit Umeå, en dan hebben we er nog eentje die in Blekinge woont en iemand in Västra Götaland. Dus ze wonen een beetje verspreid. We proberen een beetje een gevarieerde campus te creëren. **mini-groepen** zodat je iemand in de buurt hebt met wie je kunt samenwerken.

Jonathan: Een perspectief waar we binnen het volkseducatief onderwijs vaak over praten, is dit met **opleidingsachtergrond** Wat brengen ze mee en welke opleidingsachtergrond hebben deelnemers doorgaans bij "Kleinschalige ecologische teelt"?

Mijn: Het is wel een beetje anders, zou ik zeggen. Je hebt van alles, van mensen die aan de universiteit hebben gestudeerd tot mensen die na de middelbare school misschien helemaal niet meer hebben gestudeerd, dus het is heel divers.

Jonathan: Interessant. Ziet het er vergelijkbaar uit in de cursus bosbouw?

Martin: Ja, ik zou zeggen dat het in zekere zin erg vergelijkbaar is, omdat de doelgroep erg breed is, zowel qua leeftijd als qua afkomst. Zoals ik al zei, proberen we bij het samenstellen van de groep meestal een breed scala aan mogelijkheden te benutten. **diversiteit in zowel leeftijd als ervaringen**, zowel wat betreft ervaring met de teelt – dat we mensen hebben die er helemaal nieuw in zijn of, inderdaad, onervaren, tot mensen die misschien zelfs een beetje **overgekwalficeerd** voor de cursus, maar wie denkt dat ze er nog steeds baat bij zullen hebben omdat het een heel mooi vooruitzicht biedt? **dynamiek in de groep** met deze mix. Dan is het zo dat iedereen op de een of andere manier, wij hebben zoiets als **criteria** om toegelaten te worden tot de cursus, moet **je een plek hebben om te werken** Het is niet zo dat je per se een eigen plek moet hebben. Het kan ook zijn dat je een tuintje hebt, of dat je in je woonwijk werkt aan iets, of dat je een boerderij hebt, of een eigen stuk grond. Dus dat betekent dat mensen – er zijn niet zoveel mensen die zich in die, hoe moet je het noemen, zoekende fase van het leven bevinden, wat je zou kunnen beschouwen als de jeugdige zoekfase – zich al ergens gevestigd hebben, of in ieder geval de mogelijkheid hebben om op één plek te blijven zolang het duurt, zodat je ergens kunt wonen en werken.

Jonathan: Tja, is het in jouw cursus ook zo dat ze op de een of andere manier al wat meer ingeburgerd zijn?

Mijn: Ja. Ja, tegelijkertijd denk ik dat we een aantal kandidaten voor de cursus hebben die **droom van een leven vol avontuur** iets meer met landbouw en het platteland en dergelijke, en wie er misschien een aanvraag voor indient, zodat het gebeurt dat je tijdens de opleiding een boerderij hebt verworven of een stuk land hebt gepacht of iets dergelijks.

Jonathan: Meneer Lars, wie zijn de deelnemers aan "Het Land van de Toekomst"?

Lars: Ja, het is een vrij gemengde groep qua leeftijd en zo. Er waren er nogal wat. **gepensioneerden** Nu volgen ze de afgelopen jaren afstandscursussen. Ze hebben meer tijd en deze reis enzovoort. Maar je kunt ook zeggen dat ik heb ervaren dat er veel mensen zijn die... **academicien** dit ook gebruiken als een vorm van verdieping en bijscholing. Er zijn verschillende **journalisten** Er zijn bijvoorbeeld mensen die deze cursus hebben gevolgd. Er zijn mensen die lokaal in de politiek hebben gewerkt en die meer willen begrijpen en oplossingen willen vinden voor deze industriële transitie. Er zijn er een

aantal **kunstenaars** En er zijn er ook nog een aantal die actief zijn in de **milieubeweging** in "Fältbiologerna," "Jordens Vänner," en die deze kwesties wat dieper willen begrijpen, om van een soort spontaan activisme over te gaan naar nadenken: **Hoe kunnen we de maatschappij in transitie brengen?** Is dit de juiste weg, of zijn er andere mogelijkheden? Een verdieping van de kennis.

Jonathan: Installatie en frameworks: Begrijp ik het goed dat je in deze cursus "Het Land van de Toekomst" ook één avond per week op afstand samenkomt voor studie? Klopt dat?

Lars: Ja. En—en de leesgroep nog een keer per week.

Jonathan: En de leesgroep. Juist, dat zei je. En dan is er nog de studiereis, die duurt tien dagen of zo iets.

Lars: Mm.

Jonathan: Ja, klopt. Hoe lang duurt die cursus? Is het één semester?

Lars: Het gaat om één semester.

Jonathan: Mm. Dat had je misschien al gezegd, maar voor de duidelijkheid: jouw opleiding duurt een jaar. Mm. Een jaar. En die van Martin ook. Ja, precies. Ja. Nee, maar het is vooral om het kader te begrijpen waarbinnen je werkt.

Jonathan: Participatie en invloed Ik denk dat ik je iets wil vragen, ik ben namelijk wel een beetje nieuwsgierig naar precies dit aspect. **deelname** En de mogelijkheid om de cursus wellicht eigen te maken, dat het de cursus wordt die je zelf wilt volgen en die je naar je doelen leidt. Hoe werkt dat in deze cursussen? Als we beginnen met "Kleinschalige ecologische teelt", hoe worden de deelnemers dan betrokken bij het vormgeven van de cursus?

Mijn: Nou, veel ervan is **eigen werk** dat ze al vroeg een plan kunnen opstellen voor hun verwachtingen voor het jaar. Ze krijgen de kans om een plan te maken voor het jaar. **eigen projectwerk** Gedurende het hele schooljaar maken we duidelijk dat dit iets moet zijn waar je echt enthousiast over bent, iets wat je per se wilt afmaken, dus we moedigen je aan om ermee aan de slag te gaan. Ze hebben dat de hele tijd bij zich en moeten ermee werken. Daarnaast krijgen ze gedurende het jaar ook huiswerkopdrachten met een focus die ze zelf mogen bepalen. Ten eerste mogen ze bijvoorbeeld zelf berekenen hoe ze kunnen worden... **zelfvoorzienend** Hoe zouden zij en hun familie zelfvoorzienend kunnen worden? Wat hebben ze daarvoor nodig? En dan gaan ze daar verder mee aan de slag. Hoe moet ik voor dit landbouwperceel zorgen om zelfvoorzienend te worden? En dan stellen ze op basis daarvan een teeltplan op, enzovoort. Hm. Dan hebben we die ontmoetingen soms voor zogenaamde **bijles** waar ze de gelegenheid krijgen om vragen te stellen en wensen kenbaar te maken over onderwerpen die we gedurende het jaar zouden moeten bespreken.

Jonathan: Juist. Mm. Ja. Dus je hebt veel invloed, bijvoorbeeld met je eigen project of iets waar je mee bezig bent. Het is een heel belangrijk onderdeel van de cursus en zo, en dan ga je in gesprek over wat ze willen toevoegen of waar ze wat meer van willen hebben.

Mijn: Precies. Ja.

Jonathan: Mm. Ja, maar interessant. Hoe ziet het eruit in de bostuin?

Martin: Ja, nee, maar het is daar ook wel een beetje vergelijkbaar. De kaders zijn vanaf het begin vrij duidelijk vastgelegd. Ik bedoel, de cursus gaat over, hoe zal ik het zeggen, het leren van een ambacht, een cultivatieambacht, maar ook over het leren of ontwikkelen van een standpunt, bijvoorbeeld op dit gebied. **ecologische geletterdheid** En om een plek te kunnen doorgronden, begin je vanuit een plek en creëer je vervolgens iets dat voldoet aan de behoeften van zowel die plek als de mensen. Wat je tijdens de cursus leert, ligt dus vanaf het begin vast. Het is niet zoals op de basisschool, waar je geen opdrachten hoeft in te leveren om ze af te vinken. Hier is alles erop gericht dat je... **verbouw het op jouw plek**, om het zo maar te zeggen, of om de kennis je eigen te maken, gebaseerd op je eigen behoeften en omstandigheden. Je vult dus een groot deel van de cursus in met je eigen, ja, precies wat je nodig hebt, want dat kan heel verschillend zijn, afhankelijk van de omstandigheden en behoeften van mensen. En dan werken we ook met **basisgroepen** zodat jullie in kleinere groepen zitten die elkaar door de verschillende stappen van de cursus volgen, zodat jullie elkaars werkwijzen leren kennen en elkaar constant feedback kunnen geven. Veel opdrachten zijn zo opgezet dat ze de opdracht eerst maken en vervolgens in die groepen commentaar op elkaar geven, zodat ze elkaar input kunnen geven, of ze bespreken de opdracht tijdens online of fysieke bijeenkomsten. Zo is het ook **eensamen leren** waarbij daarmee werkt. Maar we zijn er ook voortdurend bij betrokken, we werken er behoorlijk veel mee. **evaluaties na elke bijeenkomst** En om te begrijpen hoe dit is uitgepakt, wat er ontbreekt, waar is hier behoefte aan? Zodat we voortdurend gefocust blijven op waar mensen zich in hun processen bevinden en wat ze op dit moment nodig hebben om verder te komen.

Jonathan: Als je zegt dat er na elke vergadering evaluaties plaatsvinden, bedoel je dan niet dat het elke week moet?

Martin: Nee, maar juist daarna **elke fysieke bijeenkomst**.

Jonathan: Ja. Lars, kun je ons iets vertellen over hoe het werkt in "The Future Land"?

Lars: Welnu, ik heb voortgebouwd op de traditie die hier al veertig jaar op school bestaat, zoals wanneer je werkt met **drie periodes** In de eerste periode kun je zeggen dat we als docenten veel hebben gepland en hebben bepaald welke colleges, welke thema's en welke boeken we moesten gebruiken. Het is erg belangrijk om een goede planning te hebben voor het eerste deel. Wat daaraan is toegevoegd, kun je zeggen, zijn de thema's in de digitale

bijeenkomsten, maar we hebben ook de **leerplatform** En dan kunnen ze elkaar tips geven over andere artikelen, verdiepende artikelen of debatartikelen die de afgelopen week zijn verschenen, of misschien andere webinars. Er zijn veel webinars waar je op andere dagen van de week aan kunt deelnemen. Zo kunnen ze, zeg maar, met hun eigen ogen aanvullen wat er in het land gebeurt gedurende die periode. Maar ik blijf wel vasthouden aan die planning.

En dan, wanneer we tijdens een cursusweekend vóór de studiereis samenkomen, proberen we ook samen te werken. **reisplanning** Om de kosten laag te houden en deze cursus ook echt als een persoonlijke reis voor de deelnemers te laten voelen, werken we met reisplanning. Zo regelt een groep de maaltijden, iemand de accommodatie, enzovoort. Veel is al gepland, maar de deelnemers hebben de mogelijkheid om die planning aan te vullen. Neem bijvoorbeeld de reis van Vittangi naar Boden. Een van de cursisten had een huis precies halverwege, op een plek waar Boden ook een mijn wil aanleggen. Hij dacht: "Zullen we daar niet ook even stoppen en een kijkje nemen?" Het bleek een geweldige ervaring te zijn. We stopten daar en ontmoetten de lokale handelaar en andere mensen. Dat was dus een waardevolle toevoeging aan de reisplanning. **heeft de kwaliteit van de cursus verbeterd** verder. En dan is er de grote invloed die men heeft, dat is de **eigen project** En natuurlijk na de reis. Het kan een individueel of een collectief project zijn. Hm. Verschillende cursussen hebben collectieve projecten opgezet waarbij ze op verschillende locaties lezingen geven over wat ze tijdens de reis in de groep hebben meegemaakt. Onlangs waren er ook cursussen die een **theater** Er waren een aantal gepensioneerden die een theatervoorstelling maakten. Ze deden het eerst in hun woongemeenschap. Daarna deden ze het bij PRO en vervolgens ook in het openbaar in Göteborg en Malmö, over wat ze tijdens deze reis hadden meegemaakt. Dus, hoe moet je dat zeggen, de derde partij met hun projecten heeft een grote invloed. Dan zijn er bijvoorbeeld ook nog die journalisten, die hebben vervolgens, zou je kunnen zeggen, iets gedaan. **onderzoeksjournalistiek** Bovendien heeft het geleid tot artikelen in verschillende kranten en dergelijke. Ik bedoel, daar hebben ze een zeer grote invloed.

Jonathan: Digitale interactie en dilemma! Ik hoor dat er een gemene deler is in al jullie cursussen, namelijk dat een belangrijke vorm van eigen invloed, oftewel jullie eigen project, centraal staat. Lars, je raakte iets aan waar ik wel benieuwd naar ben: hoe werkt dat in al jullie cursussen? Je noemde het leerplatform, waar je tips en dergelijke met elkaar kunt delen. Wat doen de deelnemers precies op het leerplatform? Communiceren ze ook tijdens de online onderdelen van jullie cursussen? Kunnen ze invloed uitoefenen als jullie elkaar niet fysiek ontmoeten? Hoe ziet dat er bijvoorbeeld uit in de cursus "Kleinschalige ecologische teelt"? Wat doen de deelnemers als er geen fysieke bijeenkomsten zijn? Maar ik denk dan vooral aan de interactie met elkaar via het leerplatform dat jullie gebruiken.

Mijn: Precies. We hebben het gedeeltelijk zelf gecreëerd. **kleine groepen** Vervolgens kunnen ze op het leerplatform in kleine groepjes samen schrijven. Ik zie dat dit actief doorgaat. Het is erg leuk om te zien hoe ze dat doen. **eigen initiatieven** en elkaar kleine tips sturen en zo. We hebben ook een hele groep aangemaakt waar iedereen tips kan sturen als ze iets interessants hebben gezien of gehoord. Op die manier blijft de discussie levendig. We proberen er ook voor te zorgen dat ze tijdens onze wekelijkse bijeenkomsten even rustig kunnen zitten. **"focusgroepen"** Zoals ik het heb genoemd, ga dan digitaal bij elkaar zitten en elkaar ontmoeten, zodat je een beetje vertrouwen in elkaar opbouwt en een beetje dichterbij elkaar komt. **beveiligde groep** die openlijk kunnen praten. Want dat kan volgens mij het lastige zijn: als je digitaal in een grote groep zit, kan het al snel stil worden. Dan is het juist leuk om de groep op te splitsen in kleinere groepjes. Als docent kun je dan rondlopen in die groepjes en luisteren naar wat er speelt.

Jonathan: Oké. Dus het is zo dat kleine groepen een voordeel zijn, zowel tijdens de bijeenkomsten als bij deze onderdelen op afstand, met behulp van de digitale hulpmiddelen. Hm. Hoe werkt dat in de cursus bostuinieren?

Martin: Ja, het is ook vergelijkbaar. Wanneer we digitaal vergaderen, werken we veel met kleine groepen, omdat je merkt dat er niet zoveel mensen zijn die zich op hun gemak voelen om naar voren te treden in een grote groep. Maar voor goede gesprekken moet iedereen zich veilig voelen en zijn of haar mening kunnen uiten. Daarom is het beter om in kleine groepen te werken. Op het digitale platform hebben we, zoals gezegd, ook basisgroepen, wij noemen ze focusgroepen. Ik denk dat het ongeveer hetzelfde is: ze communiceren over hun opdrachten, maar ook over andere spontane dingen. En dan is er ook nog de mogelijkheid om met de hele groep over allerlei dingen te praten. Dus er komen allerlei zaken ter sprake. En we werken ook met **regionale groepen** En ik denk dat jij dat ook doet. Ja, juist, we hebben het zo geregeld dat ze zich in regionale groepen kunnen verdelen en de opdracht krijgen om één keer per semester in die kleinere groepen samen te komen. Ze hebben ook hun eigen kanaal, bijvoorbeeld op Teams, waar ze kunnen communiceren en waar ze ook... **de inhoud van deze vergaderingen beïnvloeden** Dat ze zelf de opzet bepalen en hun eigen schema voor deze bijeenkomsten kunnen maken, waarbij ze bijvoorbeeld studiebezoeken afleggen of, nog belangrijker, elkaars huis bezoeken, bij iemand thuis afspreken en samen iets praktisch doen, enzovoort. Dat is heel succesvol en prettig, precies zoals bij het bouwen. **lokale gemeenschappen** Want je merkt dat een belangrijk deel van de reden waarom mensen zich voor de cursus aanmelden, juist deze gemeenschap is: het vinden van een context rondom deze kwesties die je belangrijk vindt. Het gaat zowel om praktische teeltvraagstukken als om grotere thema's zoals transitie en duurzaamheid, en om de regionale verbinding. Dat doet ons denken dat het waarschijnlijker is dat het ook iets is dat... **leeft voort na afloop van de cursus.**

Jonathan: Lars, je zei dat het leerplatform het mogelijk maakt dat ze met elkaar kunnen communiceren en elkaar tips kunnen geven, enzovoort. Heb ik het goed begrepen dat de kleine groepjes waar Martin zo van houdt, ook een belangrijk onderdeel vormen van zowel de cursusplanning als de vervolgoopdrachten in het derde semester?

Lars: Absoluut. Mm. Maar ik bedoel, mijn ervaring is, nou ja, om echt dynamiek te creëren in afstandsonderwijs, dan is het...**een combinatie van deze fysieke bijeenkomsten en bijeenkomsten op afstand**Dat is het krachtige aspect. Want in het begin, als ze gewoon online zitten en zo, zelfs als ze in kleine groepjes zijn, is het nog wat onzeker. Maar als ze dan tien dagen samen hebben gereisd, dan...**explodeert**Ook online. Zo leer je elkaar op een andere manier kennen. Deze combinatie is erg waardevol.

Martin: Ik bedoel, dan ervaar ik dat het lastig is om als docent online in kleine groepjes te praten. Als we elkaar fysiek ontmoeten en mensen in kleine groepjes zitten te praten, dan kan ik dat wel.**op de tenen rondlopen**Een beetje luisteren en mensen voelen zich nog steeds veilig, dus ik kan nog steeds inschatten wat er in de groepen en in de ruimte gebeurt. Bij digitale kleine groepen is het voor mij moeilijker om zomaar in te stappen, en vaak denk ik dat het niet zo soepel verloopt, waardoor het moeilijker is om te volgen wat er zich digitaal in die kleine groepen afspeelt. Ja. En ik weet het eigenlijk niet, ik heb er geen echte oplossing voor, want het voelt nog steeds alsof het...

Jonathan: Goed zo Martin, je begint de juiste snaar te raken.**dilemma's en uitdagingen**Want dat was precies wat ik wilde bespreken met jullie allemaal. Als je nadenkt over de cursussen die je hier volgt en de ervaringen die je hebt opgedaan, wat zijn dan de grootste uitdagingen, met name op het gebied van participatie? Dat deelnemers betrokken kunnen zijn, de cursus kunnen vormgeven en hun eigen pad door de cursus kunnen bepalen. Wat zien jullie als de grote uitdagingen, of juist als de kleine, interessante uitdagingen, zo je wilt?

Martin: Een van de dingen waar ik over nadenk, is precies dit met**welke verwachtingen men heeft**Wat je precies uit de cursus moet halen, verschilt per persoon, omdat mensen uit zeer verschillende achtergronden komen. Vooral als je academisch geschoold bent of gewend bent aan studeren aan een universiteit of het volgen van traditionele bijscholing, is de communicatie vaak meer eenrichtingsverkeer. Je wordt als het ware gevoed met theorie, terwijl – en we proberen dit in onze cursusbeschrijving heel duidelijk te maken – de cursus zowel theorie als veel zelfwerk bevat en gebaseerd is op gesprekken en dergelijke. Maar sommigen hebben bijvoorbeeld de verwachting: "Er zouden meer hoorcolleges en minder gepraat moeten zijn. Waarom zouden we zitten te praten als we gewoon zo veel theorie willen horen?"

Jonathan: Ja, maar het is interessant, het is een dilemma met traditionele verwachtingen. Herken je dat, Mijn?

Mijn: Ja, maar ik zit de hele tijd te knikken. Het is absoluut precies zo. Ik heb erover nagedacht, dat je zou willen kunnen **Rondsluipen in de groepen** Zonder dat het opvalt. Dat zou betekenen dat je een beetje kunt meeluisteren, zoals je dat in een klaslokaal doet, dat je ziet dat alles goed gaat. Er is een discussie gaande in de groep, en het loopt niet zo uit de hand dat iemand erin springt en denkt dat hij of zij niet meer mag praten. Precies. Er zijn altijd wel een paar die wat moediger zijn en vragen durven te stellen, en dat draagt zoveel bij, dus je zou willen dat iedereen daaraan mee kon doen. Ik denk dat dat een spannende uitdaging is: hoe je meer mensen aanmoedigt om te praten in een grote digitale groep. Want op een bepaalde manier wordt het, zoals je al zei Lars, wat voorzichtiger dan in een klaslokaal. Vreemd genoeg eigenlijk.

Jonathan: Mondiale transitie en lokale betrokkenheid Lars, kun je je hierin vinden wat betreft verwachtingen?

Lars: Ja, dat kan ik doen. Maar ik bedacht me iets belangrijks in het volkseducatief onderwijs dat goed werkt, namelijk... **solidariteit in de kamer** Je zou kunnen zeggen: creëer ruimtes waarin je je veilig voelt. Maar het gaat ook om pauzes, samen koffie drinken en er gebeurt zoveel om je heen. Daarom zijn deze fysieke ontmoetingen ook ontzettend belangrijk. Dan geloof ik in... **lokale context** En dan kun je zeggen: onze cursus gaat over wereldwijde verandering en misschien moet je de EU en de regering beïnvloeden, en dat zijn grote vragen, het kan heel overweldigend aanvoelen. Er is een groep mensen die er dol op is, maar heel veel mensen voelen zich er misschien in verloren. Dus het is ook belangrijk om de lokale context te vinden, zoals bijvoorbeeld degenen die in Göteborg woonden en nu in "The Future Land" wonen. Zij hadden een eigen reünie, een lokale reünie, waar ze samenkwamen en dit theater creëerden. Ik denk dat het heel waardevol was dat ze elkaar ook 's avonds konden ontmoeten, niet alleen digitaal. Ik geloof in de kracht van de lokale gemeenschap.

Jonathan: Precies. En het is een bijzonder dilemma bij deze cursus "Het Land van de Toekomst", waar het thema een grote transitie is die niet alleen in Zweden plaatsvindt, maar een wereldwijd fenomeen is, en hoe je daar thuis mee omgaat. Bij de cursussen over cultivatie is dat misschien minder een dilemma. Daar is de lokale context immers vrij vanzelfsprekend, toch?

Martin: En ik denk dat het een andere manier is om deze vragen aan te pakken, waardoor veel mensen denken: "Ja, maar hoe kan ik dat doen?". Er is zoveel dat niet klopt, of je kunt het terugbrengen tot iets concreets en praktisch. Daardoor wordt het duidelijk: ja, het is een **wederkerigheid tussen de grote vragen** En daaruit ontstaan op natuurlijke wijze zeer boeiende gesprekken en discussies, omdat alles met zulke grote, belangrijke vragen verbonden is.

Lars: ik bedoel **detijd en plaats** hebben ook een groot belang. Om maar een fantastische anekdote te noemen: toen we hier een cursus hadden, was het een deeltijd cursus voor

Österfärnebo, dus gedurende de cursusperiode...**De brandweerkazerne hier beneden zou worden gesloten.** En toen zeiden ze: "Nee, nu stoppen we met de andere lessen. Nu gaan we de brandweerkazerne drie weken lang redden." Dus werkten ze drie weken lang intensief, en zo werd de brandweerkazerne gered en werden ze helden, enzovoort. En ze leerden er enorm veel van.**staatsburgerschap** Die drie weken waren cruciaal, want anders had ik ze in drie jaar tijd niet kunnen leren hoe de gemeente werkt. Het was een zeer goede leerervaring, maar doordat ze ter plekke waren, konden ze het ook direct zelf ervaren. Dat is lastiger voor mensen die verder weg wonen; hoe pak je zoiets aan? Hoe vind je bijvoorbeeld de juiste formulieren?

Jonathan: Ik heb de indruk dat een van de strategieën die u hanteert in de cursussen, het opzetten van regionale groepen is om mensen samen te brengen, om een gemeenschappelijke basis of een gebied te vinden waar we actief zijn. Ziet u nog meer dilemma's rondom het personaliseren van de cursus of het bevorderen van participatie, zodat iedereen gehoord wordt? U heeft zich met interessante zaken beziggehouden.

Martin: Vervolg cursussen en generatiekloven Ja. Ik heb nog meer ideeën. Nee, maar er komen altijd ideeën. "Ja, maar we zouden graag meer van dit en dat willen." Er zijn veel ideeën over dingen die mensen in de cursus willen hebben en vaak zijn er meer dingen die mensen erin willen hebben dan wat ze uit de cursus willen halen, dus het is leuk dat mensen zo betrokken zijn en meer willen leren en verschillende ideeën willen zien. Er is ruimte in de cursus om nieuwe thema's of verwante thema's of dergelijke te introduceren. Maar we hebben het opgelost door het zo te organiseren.**vervolg cursussen of verdiepingscursussen** De afgelopen jaren hebben we daarom om de twee jaar verdiepingscursussen georganiseerd waar iedereen die eerder de cursus bostuinieren had gevolgd zich voor kon aanmelden. Dit is niet zozeer van tevoren vastgelegd, maar meer gebaseerd op de interesses van de deelnemers.**grotere invloed op de inhoud van de cursus.** Het gaat erom dat we de onderwerpen die we in de basiscursus hebben behandeld, verder uitdiepen, maar dat studenten ook meer willen leren over bepaalde onderwerpen, of misschien wel compleet nieuwe, verwante onderwerpen. Daarnaast willen we dat ze meer aan hun eigen projecten werken en zelfstandig of in groepsverband aan grotere projecten kunnen werken. Zo hebben we dat dilemma aangepakt: "Waarom praten we hier niet over?"

Jonathan: Maar ik meen me te herinneren dat we in de loop der jaren ook vervolgcursussen hebben gegeven over 'Kleinschalige ecologische teelt'. Hm. Lars, ik herinner me dat we ook rondreizende cursussen over dit soort onderwerpen hebben gehad. Dat we deelnemers hebben kunnen inhalen die bijvoorbeeld een half jaar later een nieuwe cursus hadden gevolgd. Hm. Hm. Ja. Ja, maar interessant. Weet je nog iets? Anders gaan we afronden. De tijd dringt. Maar weet je nog meer dilemma's die het waard zijn om hier aan te kaarten?

Lars: Ik bedoel, het is ook zo dat bepaalde personen een **enorm veel zelfvertrouwen, maar ook veel praten en domineren.** En anderen zijn nieuw en voelen zich onzeker. En het is

een **generatiekloof** Ook hier hoor je mensen zeggen: "Dit hebben we al geprobeerd in de jaren 70, 80 en 90." Ik bedoel dat je moet proberen vormen te vinden waarin ook de nieuwe generaties een plek krijgen. Maar je hebt dan ook nog kleine groepjes en dergelijke, waar je soms wilt ingrijpen om te modereren of te ondersteunen. **oude mannen praten te veel.**

Jonathan: Samenvatting en tips Oké. Iedereen, nu krijgen jullie hopelijk een redelijk moeilijke vraag aan het einde, gebaseerd op wat we tot nu toe besproken hebben. Laten we eens samenvatten wat we gezegd hebben: wat zijn jullie beste tips? Jullie mogen er elk één noemen.

Mijn: Ik denk er veel over na, zoals we al hebben gezegd, dat er een nodig is **isbeveiliging in de groep** En dergelijke, en dat is digitaal heel goed mogelijk, maar een fysieke ontmoeting maakt het makkelijker. Ik denk dat dat een heel goed begin is. Wat Lars ook zei, dat merk je zo duidelijk wanneer je elkaar fysiek ontmoet, dat er digitaal daarna veel meer dynamiek is. Hm. Die afwisseling is dus echt nodig.

Jonathan: Dankjewel, Martin. Jij steekt je hand op.

Martin: Ja. Nee, maar ik denk vooral aan deze praktische cursussen, de teeltcursussen, om **Zo kunnen mensen met elkaar in contact komen, afhankelijk van hun eigen omgeving en behoeften.** zodat iemand op die manier de cursus aanvult met wat hij zelf daadwerkelijk nodig heeft.

Jonathan: Ja. Lars, kun je dat toevoegen?

Lars: Zoals gezegd denk ik dat het waardevol is om een reisplanningsgroep of een soortgelijke groep te betrekken bij de planning. Ik denk dat dat in ieder geval in die cursussen waardevol is. Maar dan moet je als docent de groep wel aansturen, zodat het een beetje democratisch en veilig verloopt. Maar je moet ook beschikken over... **flexibiliteit** Toen dit met de brandweerkazerne ter sprake kwam, moest ik andere plannen even opzij zetten, want de cursus ging hierdoor volledig op de achtergrond. Ik ben heel blij dat ik toen niet heb gezegd: "Nee, maar je kunt er een andere cursus over geven" of iets dergelijks. Soms moet je wat ruimte in je planning hebben en luisteren naar de wensen van de hele groep, en niet alleen van één persoon zoals in dit geval.

Jonathan: Het was erg prettig om met jullie te praten over deze interessante cursussen en de uitdaging om cursussen te ontwikkelen die aansluiten bij de behoeften van onze deelnemers. Eh, ja. Eh, we ronden af. Eh, jullie hebben het zo goed. **T**

leraren: Hartelijk dank. Dankjewel. Tot ziens.

Afsluiting (Outro) Je hebt zojuist naar een aflevering van de Enhance-podcast geluisterd. Als je meer afleveringen wilt beluisteren, kun je informatie over de podcast vinden op de website van de Volkshogeschool Färnebo. Daar kun je ook meer lezen over het project en

goede voorbeelden van democratisch volksonderwijs uit verschillende delen van Europa.
Bedankt voor het luisteren.

**Co-funded by
the European Union**

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld.